

ikdienā. Par kooperācijas efektivitāti piensaimniecības nozarē tiek runāts dažādos līmeņos. Taču skaidrs, ka bez savas pārstrādes rūpnīcas kooperatīvu darbība nevar dot gaidītos rezultātus...

M. Cimermanis: „Ne jau visas organizācijas, kam it kā ir kooperatīva statuss, tam tiešām atbilst. Latvijā patlaban tādu ir ap 30, taču liela daļa ir tikai starpnieki un piena savācēji, kas uz ražotāja –

jās jāprot pārvaldīt ražošanu, lai noturētos, taču mūsu zemnieki ļoti ātri mainīja domas un pārmetās uz citiem kooperatīviem. Zemniekiem svarīgi kontrolēt visu sava saražotā svaigpiena ceļu līdz patērētājam. Tikai tad zemniekam būs spēks un viņa darbs būs atbilstoši atalgots. Pašlaik joprojām lielāko peļņas daļu paņem pārstrādātāji un tirgotāji.”

Kas ir kooperācija? – Akadēmiskā terminu datu bāze norāda: apvienošanās organizācijās, kas veic saimniecisku darbību, lai sekmētu savu biedru materiālo un garīgo labklājību.

Termins *kooperācija* ir cēlies no latīņu valodas vārda *cooperation*, un tas apzīmē kopdarbību, sadarbību, līdzdarbību, līdzdalību. Latvijas Republikā spēkā ir Kooperatīvo sabiedrību likums (1998), kas definē, ka kooperatīvā sabiedrība ir brīvprātīga fizisko un juridisko personu apvienība, kuras mērķis ir sniegt pakalpojumus tās biedru saimnieciskās darbības efektivitātes paaugstināšanai.

lopkopja rēķina grib nopelnīt. Zemnieks bieži vien ir pateicīgs par to vien, ka svaigpienu kāds regulāri nopērk un aizved. Veiksmes stāsts atklājas tādā tālredzīgā saimniekošanā, kādu īsteno, piemēram, piensaimnieku kooperatīvā sabiedrība *Straupes piens*, kam ir sava ražošana, produkcijas pārstrāde un tirdzniecība.

Ievērojama daļa Latvijas svaigpiena tiek eksportēts uz Lietuvu. Kooperatīva *Piena ceļš* apvienošanās ar Igaunijas piensaimnieku kooperatīvu *E-piim*, izveidojot Baltijas reģionā pirmo starpvalstu kooperatīvu *SCE E-Piim*, ļauj domāt, ka puse Latvijas svaigpienu aizceļos pie ziemeļu kaimiņiem, kur Latvijas un Igaunijas zemnieku kooperatīvam piederošā jaunā piena pārstrādes rūpnīcā tiek plānots pārstrādāt 1000 t piena dienā. Un tas jau ir ceļš uz pasaules tirgu.

Kāpēc Latvijā PKS nespēj apvienoties un spēkus veltīt pārstrādes organizēšanai? Iemesli ir dažādi. Viens – negatīvā pieredze ar Jelgavas rūpnīcu. Nelaimīgas apstākļu sakritības dēļ tās nākotni ietekmēja iepriekšējā krīze. Otrs – mūsdienīgai, modernai rūpnīcai nepieciešamas milzu investīcijas, kas Latvijas piensaimniekiem vieniem pašiem īsti nav pa spēkam. Ir arī psiholoģiski faktori. Kritiskās ekonomiskās situāci-

Kooperatīvi – balsts Latvijas laukiem

PKS *Pienupīte* savas darbības laikā kopš 2009. gada ir sekmīgi attīstījusies, kāpinot gan savu apgrozījumu, gan palielinot biedru skaitu, šobrīd apvienojot turpat 130 saimniecības no Bauskas, Jelgavas, Iecavas, Rundāles, Tērvetes un Dobeles novadiem Zemgalē un no Kocēnu, Raunas, Garkalnes, Smiltenes, Valkas, Lielvārdes un Salaspils novadiem Vidzemē.

Mirdzai Feldmanei, kooperatīva vadītājai, ir bagāta pieredze piensaimniecības nozarē kopš 1980. gada. Viņa atceras, ka tolaik Zemgalē, Elejas pusē, bijušas teju 300 saimniecības, kas piegādājušas pienu. Patlaban Elejā nav neviena. M. Feldmane

atzīst: „Tā bija cita, atšķirīga ekonomika, taču piena lopkopība laukos joprojām ir svarīgs iztikas avots daudzām ģimenēm. Pašreizējā cenu politika nav draudzīga ne patērētājam, ne ganāmpulku īpašniekiem. Krīzes situācijā veikalu cenās taču neredz ne mazākās izmaiņas. Arī no esošajiem

Mirdza Feldmane

pārstrādes uzņēmumiem ne visi pieder mums. Dažviet cena piena ražotājam samazinājusies pat par 7 centiem. Tas cilvēkus

Mārtiņš Cimermanis